

Een Europa van vrije en bewuste burgers

Europees Verkiezingsprogramma '89
van de
Europese Liberaal-Democraten

Colofon

Tekst: vastgesteld door het Congres
van de ELD op 8 en 9 december
1988 te Luxemburg

Ned. bewerking: F. Lafort

Eindredactie: de algemeen secretaris
van de VVD

Foto's o.a.: Peter Drenth, Theo
Meyer, Sjaak Ramakers

Druk: Ten Brink Meppel bv
april 1989

Inhoud

- Ten geleide / 3
- I. Het oog gericht op de Europese Unie / 5
 - II. Een geliberaliseerde eenheidsmarkt / 7
 - III. Verdeling van de welvaart / 9
 - IV. Meer sociale rechtvaardigheid / 12
 - V. De uitdaging van de nieuwe technologie / 14
 - VI. Verbetering van ons milieu / 17
 - VII. Kleine en middelgrote ondernemingen / 20
 - VIII. Aanpassing van landbouw en visserij / 21
 - IX. Een actieve rol in de wereldpolitiek voor Europa / 24
 - X. IJveren voor vrede en veiligheid / 27
 - XI. Bevordering van onderwijs en cultuur / 30

De eerste zes kandidaten van de VVD voor de Europese Verkiezingen 1989

Gijs de Vries (1)

Jessica Larive (2)

Florus Wijsenbeek (3)

Jan Mulder (4)

Christiaan Laffrée (5)

Robert Goedbloed (6)

Kandidatenlijst VVD - Europese Liberaal-Democraten

1.	de Vries	G.M. (Gijs)
2.	Larive e.v. Groenendaal	J.E.S. (Jessica)
3.	Wijsenbeek	Florus A.
4.	Mulder	J.
5.	Laffrée	Chr. R.J.
6.	Goedbloed	R.J.
7.	Clevering	H.E.
8.	Lodewijks	M.H.C. (Michel)
9.	Maaten	J.
10.	van Blommestein geb. Buttinger	T.Th.
11.	Geluk geb. Geluk	A.J.
12.	Nater	K.A.
13.	van Dam	W.J.F. (Walter)
14.	Muntinga	J.K.
15.	van Winkoop	G.
16.	Mout geb. Kedde	L.J. (Leonoor)
17.	Witteveen	Joh. P.
18.	van der Meij	M.M.
19.	van Reekum	J.R. (Jan Richard)
20.	Alberti	P. (Pieter)
21.	Boertjens	J.R.A. (Joop)
22.	Jansen	T.F.J. (Ted)
23.	Wiebenga	J.G.C.
24.	van Hemert	J.
25.	Vos geb. van Gortel	M.W.M.
26.	Sengers geb. van Gijn	H.J.
27.	van Voskuilen	A.
28.	de Boer	J.
29.	Feij	F.M.
30.	van Hasselt	J.C.
31.	van den Broek geb. Laman Trip	N.H.
32.	Breukers	G.M.J.M.
33.	Hosman	J.M.H.
34.	Buzeman (v)	J.
35.	Mulder	F.
36.	de Wolf	F.
37.	Remkes	J.W.
38.	Hagen geb. Merkus	Y.P.M.M.
39.	Hennekey	J.I.
40.	Keur	W.P.

Vastgesteld door de 79ste Algemene Vergadering van de VVD.

Ten geleide

Vandaag de dag is Europa bijna op ieders lippen. De Europese Gemeenschap speelt dan ook een steeds grotere rol in ons dagelijks leven. Voor steeds meer binnenlandse vraagstukken zijn Europese oplossingen nodig. Of het nu gaat om bijvoorbeeld de zorg voor het milieu, het scheppen van nieuwe banen, de zorg voor de ander, onderwijs en cultuur, of de samenwerking tussen politici en justitie bij de bestrijding van de internationale misdaad.

Hoe de Europese Liberale en Democratische partijen deze onderwerpen willen aanpakken, vindt U in dit programma. U kunt zich er over uitspreken op 15 juni. Dan bepaalt U door welke partijen U de komende vijf jaar in het Europees Parlement zult worden vertegenwoordigd.

De burger verwacht veel van Europa. De Europese samenwerking heeft er al toe geleid dat landen die eeuwen lang oorlog hebben gevoerd, nu in vrede en welvaart samenleven. Maar er is nog veel te doen. Voor het eind van deze eeuw moet de Europese Gemeenschap tot een hechte economische en politieke eenheid worden gesmeed. De democratische controle op de Gemeenschap moet worden versterkt. De economische

integratie moet samengaan met maatregelen om het milieu te beschermen, de verschillen tussen arme en rijke regio's te verminderen, en alle Europese burgers te laten delen in onze groeiende welvaart.

De overheid heeft bij dit alles een belangrijke taak. De overheidsuitgaven zijn in een aantal Europese landen echter zo gestegen, dat zij de ontwikkeling van de economie remmen, en een effectieve aanpak van de werkloosheid belemmeren. Om de sociale markteconomie in stand te kunnen houden, zijn fundamentele hervormingen nodig. Er is nog te veel bureaucratie en regelgeving die zichzelf heeft overleefd. Wij willen minder overheidsingrijpen in het economische en sociale leven, en maximale decentralisatie. De overheid moet mensen helpen op eigen benen te staan en hun eigen toekomst te bepalen.

Dat geldt ook op Europees niveau, bijvoorbeeld bij het voltooiën van de open Europese markt in 1992. Europese wetgeving dient niet op nationale regels te worden gestapeld, maar die waar mogelijk te vervangen. Europese regels moeten bovendien de rijke verscheidenheid binnen Europa, bijvoorbeeld op cultureel gebied, eerbiedigen.

Ons hoofddoel is een gedecentraliseerd, federaal Europa, waarin de Europeanen vrij zijn te gaan en te staan waar zij willen, en waarin zij onderling meer verbonden raken. Dit Europa van de burgers heeft natuurlijk symbolen nodig, zoals een gemeenschappelijk rijbewijs of

één Europese munt. Nog belangrijker echter is de afschaffing van de grenscontroles tussen de lidstaten en de mogelijkheid voor elk van onze burgers om te wonen, werken of studeren waar zij zelf willen.

Een Europa van vrije mensen, die verantwoordelijkheid aanvaarden voor

zichzelf en voor elkaar, en die via een sterk Europees Parlement meer greep moeten krijgen op hun toekomst: dat is waar wij als Europese liberalen graag Uw steun voor vragen.

Gijs de Vries
lijsttrekker VVD voor het
Europees Parlement

Het oog gericht op de Europese Unie

De Europese Gemeenschap is opgericht om conflicten tussen landen met een gemeenschappelijk erfgoed te vermijden. Ze is een eerste stap in de richting van een echte Europese Unie. Liberalen blijven streven naar meer integratie. En wel door de communautaire instellingen, volgens democratische beginselen, verder te ontwikkelen. De ELDP verzoekt mede daarom het Europese Parlement een ontwerp van grondwet voor de Europese Unie op te stellen.

Het Europese Parlement dat in 1989 wordt gekozen, moet vooruit kijken. Zo moet op de Europese agenda ruimte worden gemaakt voor andere onderwerpen dan alleen maar de tenuitvoerlegging van de Europese Akte en de voltooiing van de interne markt. Centraal staat het streven de representativiteit van de communautaire instellingen te vergroten, de taken van de instellingen op passende wijze uit te breiden en het vertrouwen van de bevolking in de Gemeenschap verder uit te bouwen. Het Parlement moet in het bijzonder opkomen voor zijn eigen recht, om ten volle te delen in al de politieke, wetgevende en budgettaire bevoegdheden van de Gemeenschap. Bovenal moet het Parlement de verplichtingen nakomen die voortvloeien uit de Verdragen van

Rome en Parijs. Tevens moet het parlement het eens worden over een voorstel voor een eenvormig kiesstelsel dat is gebaseerd op evenredige vertegenwoordiging. Het Parlement zal tevens de leden van de Commissie kiezen.

Het beste kan de toekomstige institutionele structuur van de Gemeenschap worden vergeleken met die van een federale staat. Het betekent een maximale autonomie, behoud van de culturele identiteit van de lidstaten en een door het Parlement benoemd bestuur. De Raad fungeert dan als Europese senaat. Het Hof van Justitie is in deze opzet voor de nationale gerechtshoven de richtingwijzer voor een rechtstreekse toepassing van het Gemeenschapsrecht.

De budgettaire hervorming moet worden voortgezet om de EG-begroting doeltreffender te maken en de parlementaire controle te versterken. De ontvangsten moeten in de toekomst door de Raad en het Europese Parlement in gemeen overleg worden vastgesteld. Zo wordt de verantwoordelijkheid, als het gaat om directe Europese belastingen, benadrukt van de Europarlementariërs ten aanzien van de keizer. De bevoegdheid van het Parlement om de begroting te amenderen moeten tot alle begrotingsposten, inclusief de landbouw, worden uitgebreid. Het Europese Ontwikkelingsfonds mag niet langer buiten de begroting worden gehouden. De stijgende communautaire uitgaven mogen voor de Europese belastingbetaler niet leiden tot een grotere belastingdruk in de Gemeenschap. De Europese Gemeenschap moet met zo min

mogelijk kosten doeltreffend worden georganiseerd.

Alles moet in het werk worden gesteld – wil misbruik worden voorkomen – om ervoor te zorgen dat de communautaire middelen zo goed en efficiënt mogelijk worden besteed. De aanbevelingen van de Rekenkamer, die het gebruik van de communautaire kredieten controleert, moeten bindend zijn of het Europese Parlement verwerpt ze bij absolute meerderheid.

De Europese Gemeenschap moet zich ontwikkelen tot een Europese Unie.

Het is een conglomeraat van staten dat, evenals in een federale staat, een aantal gemeenschappelijke taken uitvoert.

Wij zijn er ons van bewust dat er zowel binnen als buiten de Gemeenschap aan de beeldvorming van de Europese instellingen moet worden gewerkt. Overeenkomstig artikel 216 van het Verdrag moet er op dit terrein zo spoedig mogelijk een besluit worden genomen.

II

Een geliberaliseerde eenheidsmarkt

Het slechten van de grenzen tussen volkeren en economische stelsels is een liberale gedachte. Onze voornaamste doelstelling is een EG die wordt gekarakteriseerd door monetaire stabiliteit en waarbij omstreeks 1992 de binnengrenzen zijn verdwenen. De creatie van een interne markt met 320 miljoen inwoners is het grootste niet-fiscale „supply side”-programma dat Europa ooit heeft gezien.

Wij verlangen dat omstreeks 1992 alle grenscontroles tussen de lidstaten volledig worden afgeschaft. Zolang er een reden blijft bestaan om mensen en goederen aan de binnengrenzen te controleren, is ons doel niet bereikt. Zijn de fysieke barrières eenmaal opgeheven dan mogen er vooral geen andere obstakels worden opgeworpen om de gemeenschappelijke markt opnieuw te verdelen. Een eerste voorwaarde is het vaststellen van eenvormige eisen voor alle controles aan de buitengrenzen van de Gemeenschap. Dit geldt zowel voor de kwaliteit van die controles als voor de wijze van uitvoering.

Administratieve samenwerking, wederzijdse erkenning, onderlinge aanpassing van de wetgevingen en een gemeenschappelijk beleid kunnen ervoor zorgen dat grenscontroles

verdwijnen. Wij wensen met name:

- de invoering van een Europees burgerschap. Het betekent stemrecht in de woonplaats. Dit beginsel vergt in de praktijk speciale overgangsmaatregelen. Rekening wordt gehouden met de speciale situatie in die lidstaten waar burgers uit andere lidstaten meer dan 20% van de totale bevolking uitmaken;
- versterking van de controles aan de buitengrenzen van de Gemeenschap, de invoering van een gemeenschappelijk visum- en immigratiebeleid;
- nauwere en geïnstitutionaliseerde samenwerking van de politie en de gerechtelijke instanties ter bestrijding van criminaliteit, terrorisme en drugshandel. En wel door het uitwisselen van informatie, samenwerking op juridisch vlak, uitlevering en de uitvoering van vonnissen;
- de verankering in de communautaire wetgeving van de belangrijkste criteria die een maximale produktveiligheid waarborgen. De opstelling van gedetailleerde technische specificaties wordt echter aan onafhankelijke en professionele standaardisatiebureaus toevertrouwd;
- doeltreffender gezondheids- en veiligheidscontroles. Daarbij worden tenminste de door de Gemeenschap vastgestelde normen gehanteerd;
- liberalisatie van de overheidsaankopen;
- de ontwikkeling van een gemeenschappelijk wettelijk kader voor ondernemingen;
- vrij verkeer van diensten;
- de uitbouw van het Europese Octrooibureau. Dit kan octrooien afleveren die in de hele Gemeenschap geldig zijn; een oplossing voor

problemen die blijven bestaan totdat het Europese Merkenbureau werkt. Dit geldt ook voor de oprichting van een Clearingcentrum voor auteursrechten. Dit naar Amerikaans model op te richten centrum int de honoraria voor de reproductie van door auteursrecht beschermd materiaal;

- dat de indirecte belastingen (BTW en accijnzen) van de lidstaten, met het oog op de interne markt, onderling worden aangepast;

- een geliberaliseerd vervoersbeleid waarin rekening wordt gehouden met de belangen van de gebruikers;

- een harmonisatie van de tijdstippen waarop zomer- en wintertijd veranderen;

- afschaffing van alle bestaande deviezencontroles, uitbreiding en versterking van het Europese Monetair Stelsel (EMS) met de volledige deelneming van alle lidstaten en een nauwere coördinatie tussen het nationale begrotings- en rentebeleid;

- een grotere rol voor de Ecu. Dit geldt met name voor particulier gebruik (invoering van Ecu-munten), en de oprichting van een onafhankelijke Europese centrale bank. Zij bevordert een niet-inflatoire groei en kan een grotere stabiliteit bewerkstelligen.

De lidstaten moeten initiatieven nemen om de stroom geld en wapens te stoppen die in alle lidstaten naar terroristen vloeit.

De voltooiing van de interne markt vergt niet overal dezelfde voorschriften en produkten. Wij zijn geen voorstanders van uniformiteit, wél van wederzijdse erkenning van nationale voorschriften en controles.

De Verdragen verplichten de respectievelijke overheden reeds samen te werken. In plaats van de ondernemingen een nieuwe reeks voorschriften op te leggen zou de Gemeenschap de regelgeving voor de ondernemingen juist moeten helpen verminderen.

In een vrije-markteconomie is er evenwel geen ruimte voor monopolies, kartels en overdreven invloed van overheidsondernemingen. Het economische beleid, met inbegrip van het belastingbeleid, moet een eerlijke concurrentie in een rechtvaardige maatschappij waarborgen. Wij steunen de ontwikkeling van een krachtiger concurrentiebeleid en met name een controle op fusies binnen de EG. Een nationaal concurrentiebeleid wordt steeds minder relevant in een geïntegreerde markt. De Gemeenschap moet op dit gebied meer inspanningen leveren om zo'n beleid te beëindigen.

Volgens ons hoeft de afschaffing van nationale regelingen – zij is nodig om de interne markt te voltooien – niet leiden tot lagere normen. Algemeen aanvaardbare handelwijzen, gezondheids- en veiligheidsnormen, rechten van de werknemers, consumenten- en milieubescherming moeten worden gehandhaafd en vastgelegd.

III

Verdeling van de welvaart

De voltooiing van de interne markt moet gepaard gaan met een beleid dat de samenhang en de solidariteit in de Gemeenschap versterkt; de bestaande regionale en sociale ongelijkheden verkleint; nieuwe ongelijkheden voorkomt en ervoor zorgt dat iedereen deelt in de welvaart die de eenheidsmarkt zal scheppen. De meer ontwikkelde regio's zullen daar ook wel bij varen. Immers er ontstaat meer vraag naar hun producten.

Wil de Gemeenschap een succes worden, dan moet de sociale dimensie ervan worden ontwikkeld en moet er meer in mensen zelf worden geïnvesteerd. Daarom dringen wij aan op echte collectieve arbeidsonderhandelingen op Gemeenschapsniveau tussen de werkgevers en de vakverenigingen. Onderhandelingen die moeten gaan over zaken die alle sectoren van het Europese economische leven raken: beroepsopleidingen, veranderingen op de arbeidsmarkt en mobiliteit van de werknemers (vooral managers, onderzoekers en technici) in Europa.

Wij hebben aangedrongen op een verdubbeling van de communautaire structuurfondsen. Ook de Europese Raad heeft besloten deze weg te volgen. Deze verdubbeling moet tegen 1993 een feit zijn. Wij stellen evenwel

de bijkomende eis dat de hogere kredieten ook doeltreffender worden gebruikt. Daartoe is een betere leiding van en controle nodig op het Regionale Fonds door de Gemeenschap. Dit kan mede worden gerealiseerd via betere contacten met de betrokken regionale autoriteiten en instanties. Wat de Gemeenschap betreft, betekent dit de creatie van een echt partnerschap tussen de Commissie, de regeringen van de lidstaten en de plaatselijke en regionale autoriteiten. Daarom kan de uit de structuurfondsen te verlenen financiële steun gezamenlijk en in onderlinge overeenstemming worden verstrekt.

De Gemeenschap moet ook meer controle uitoefenen op de manier waarop de nationale regeringen de kredieten van het Regionale Fonds toewijzen en aanwenden. Het zijn namelijk aanvullende kredieten. Zij mogen de nationale uitgaven geenszins vervangen. Veel regio's worden benadeeld omdat de regionale fondsen van de Gemeenschap worden gebruikt. De Gemeenschap moet ook meer controle uitoefenen op de manier waarop de nationale regeringen de kredieten van het Regionale Fonds toewijzen en aanwenden. Het zijn namelijk aanvullende kredieten. Zij mogen de nationale uitgaven geenszins vervangen. Veel regio's worden benadeeld omdat de regionale fondsen van de Gemeenschap worden gebruikt om de nationale fondsen te vervangen. Vooral Noord-Ierland lijdt onder dit soort praktijken. De Gemeenschap moet de bevoegdheid hebben aan te geven in welke geografische gebieden de regionale fondsen mogen worden gebruikt.

De verwezenlijking van de Europese Akte zal zowel voor de rijke als voor de arme gebieden nieuwe afzetmogelijkheden scheppen. Doch het zal ook onvermijdelijk tot aanzienlijke veranderingen in de industriële en sociale structuren leiden, zeker in de gebieden waar de industrie in verval is geraakt. De Gemeenschap en de nationale regeringen behoren dus beleidsvormen te ontwikkelen waardoor de bevolking zich aan deze veranderingen kan aanpassen. Er zijn instrumenten nodig om de evolutie van het aanbod van nieuwe banen en veranderingen in beroepen en vaardigheden op de voet te volgen. Het betekent zorgen voor een hoog onderwijs- en opleidingsniveau voor jongeren. Het betekent ook rekening houden in opleidingen en bij vaardigheden met de technologische veranderingen waarmee werklozen of werknemers in kwijnende sectoren worden geconfronteerd.

Voor de economische structuren dienen zich nieuwe uitdagingen aan: een echte eenheidsmarkt betekent ook de afschaffing van alle deviezencontroles. Een sterker EMS waarbij alle lidstaten aangesloten zijn, zou het gevaar verkleinen dat kapitaalbewegingen in de toekomst nog tot instabiele wisselkoersen leiden.

De grote structurele onevenwichtigheden waardoor de wereldeconomie momenteel wordt gekenmerkt, kunnen tot een wederopleving van het protectionisme leiden. Om dit gevaar af te wenden moet de Gemeenschap rekening houden met de sociale dimensie van de interne markt. Belangrijke stappen

in de richting van een monetaire unie zijn: een duurzame, niet-inflatoire groei dankzij een optimaal gebruik en een optimale toewijzing van hulpbronnen en een gecoördineerd internationaal economisch beleid voor de Gemeenschap.

Wij geloven in de ontwikkeling van een communautaire strategie voor een industrie die investeringen bevordert, voor goed geschoolde arbeidskrachten zorgt en dynamische innovatie in de particuliere sector aanmoedigt. Dit kan de concurrentie bevorderen en de ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf (KMO's) stimuleren. Kleine- en middelgrote ondernemingen scheppen niet alleen de meeste arbeidsplaatsen, maar verkleinen ook de kans op prijsafspraken en een dominante marktpositie van grote bedrijven. Het zijn vaak ook KMO's die het best gebruik maken van nieuwe technologieën.

Om een echte sociale samenhang tot stand te brengen, ervoor te zorgen dat de welvaart eerlijk over rijke en arme regio's wordt verdeeld en te voorkomen dat er twee Europa's ontstaan, dringen wij aan op:

- de effectuering rond 1993 van het Raadsbesluit over de verdubbeling van de structuurfondsen;
- een betere controle op en beheer van de regionale fondsen via leiding en coördinatie van de acties van de Gemeenschap, de nationale en de regionale autoriteiten;
- bij het uitgeven van de regionale kredieten een hogere prioriteit voor de minder begunstigde gebieden;
- uitbreiding van het Europees Sociaal Fonds. Daardoor kan het aantal programma's worden verhoogd

voor bijvoorbeeld jongeren die nieuwe banen zoeken, langdurig werklozen en vrouwen, onder wie het werkloosheidspercentage nog altijd zeer hoog is;

– aanmoediging van de betrokkenheid van werknemers bij de besluitvormingsprocessen van de bedrijven. De werknemers moeten in de raad van bestuur vertegenwoordigd zijn. Hun financiële participatie moet in het bedrijf, via belastingvoordelen, worden bevorderd. De democratisering van de arbeidsplaats moet in de hele Gemeenschap worden aangemoedigd.

– een communautair programma ter aanmoediging van kleine en middelgrote ondernemingen. Dit geldt ook voor ondernemingsstructuren die de deelname van werknemers

bevorderen in de kapitaalvoorziening en de medezeggenschap in het bedrijf;

– het uitwerken van communautaire richtlijnen om de strategie voor een economische groei op lange termijn vast te leggen;

– een positief, gecoördineerd en niet-protectionistisch internationaal handelsbeleid van de Gemeenschap. Dit betekent een vermindering van de protectionistische EG-maatregelen tegen produkten van andere landen, met name uit de derde wereld.

De regio is het ideale kader om de verschillende communautaire beleidsvormen en betrekkingen tussen burgers en administratieve instanties te regelen. De regio's moeten aan de Europese opbouw deelnemen.

IV

Meer sociale rechtvaardigheid

De voltooiing van de interne markt en de begeleidende sociale maatregelen zullen 5 miljoen nieuwe arbeidsplaatsen scheppen. Ze vormen dan ook de basis van ons beleid ter bestrijding van de werkloosheid.

Afgezien van het gebruik van de structuurfondsen, moeten er op Gemeenschapsniveau maatregelen worden gepland om de sociaal en qua beroepen meest benadeelde groepen te helpen. Dit kan door een permanente campagne tegen armoede die vooral moet aansluiten op het lokale werk dat op dit gebied wordt verricht. Het is belangrijk dat de economische groei zich vooral voltrekt in de minst begunstigde regio's.

De ontwikkeling van een gemeenschappelijk kader voor sociale zekerheidsstelsels moet, samen met een vermindering van de economische verschillen binnen de Gemeenschap, worden nagestreefd.

De Gemeenschap en de lidstaten moeten de wetgeving steunen en aanmoedigen die de werknemers en hun vertegenwoordigers beschermt tegen willekeur, in het bijzonder bij massale afvloeiingen. Dit kan door de communautaire wetgeving op dit gebied te verbeteren.

De Gemeenschap en de lidstaten moeten de betrokkenheid van werknemers bij het besluitvormingsproces van de bedrijven aanmoedigen. De werknemers moeten in de ondernemingsraad vertegenwoordigd zijn. Bedrijven die eigendom van de werknemers zijn, moeten met belastingmaatregelen worden aangemoedigd. De democratisering van de arbeidsplaats moet in de hele Gemeenschap worden bevorderd.

Echte gelijkheid van man en vrouw is verre van bereikt. Bij gebrek aan een passende opleiding hebben veel vrouwen geen toekomstmogelijkheden op de huidige arbeidsmarkt. Meer opleidings- en onderwijsmogelijkheden, alsook de aanpassing van het arbeidsmilieu, verschaffen vrouwen beter toegang tot de arbeidsmarkt. De liberalen pleiten voor de verlichting van de dubbele belasting van vrouwen die buitenshuis werken en die daarnaast hun huishouden doen. Wij dringen dan ook aan op:

- afschaffing van de discriminerende bepalingen die nog altijd in de sociale en arbeidswetgeving bestaan, uitgezonderd zijn de maatregelen die vrouwen beschermen tijdens de zwangerschap en na de bevalling;
- de bevordering van een actief onderwijsbeleid voor meisjes.

Daardoor kunnen ze goed functioneren op de arbeidsmarkt. Prioriteit genieten ook herscholingsfaciliteiten voor werkloze vrouwen en het leren van beroepsvaardigheden aan vrouwen. Immers zij kunnen een zeer belangrijke bijdrage leveren aan het economische leven. Demografische

veranderingen hebben ertoe geleid dat er steeds minder nieuwe arbeidskrachten op de markt komen;

- voorstellen voor een Europese wetgeving inzake de omkering van de bewijstlast als vrouwen bij sollicitaties worden gediscrimineerd;
- de creatie van – gesubsidieerde of van de belastingen aftrekbare faciliteiten voor kinderopvang. Daardoor kunnen ouders privé- en beroepsleven op bevredigende wijze combineren;
- de aanmoediging van flexibeler arbeidspatronen en een betere bescherming van flexibele arbeid. Het betekent dat deeltijdarbeid niet tot verdere ongelijkheid in de verdeling van betaalde en niet-betaalde arbeid mag leiden. Voor de bescherming van de sociale-zekerheidsrechten, inclusief kinderopvangfaciliteiten voor overdag, en de promotiemogelijkheden van deeltijdwerkers moet worden gezorgd;
- afzonderlijke belasting van man en vrouw.

Wij erkennen de behoeften van de oudere Europese burgers en steunen de voorstellen voor een flexibele pensioengerechtigde leeftijd. Iedereen is zelf verantwoordelijk voor de financiële gevolgen daarvan. Liberalen spannen zich in om de mogelijkheden tot zelfontplooiing voor ouderen uit te breiden. Daarom menen wij dat het huidige systeem om bejaarden van

bepaalde tegemoetkomingen te laten genieten, tot heel de EG moet worden uitgebreid. Wij steunen het voorstel om 1990 tot het Jaar van de Bejaarden uit te roepen.

Migranten hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan onze economische ontwikkeling. Wij vragen de volledige toepassing van het beginsel dat werknemers zich vrij in de Gemeenschap mogen bewegen. Op het gebied van het stemrecht bij gemeenteraadsverkiezingen, de sociale zekerheid, de vakverenigingsrechten en het loonpeil moet de status van de uit de lidstaten afkomstige migranten worden gelijkgeschakeld met die van de andere burgers.

Aan immigranten van buiten de Gemeenschap moeten alle fundamentele rechten en vrijheden worden gegeven. Wij veroordelen racisme.

Wij zijn tegen alle vormen van discriminatie op grond van geslacht, ras, huidskleur, religie, seksuele geaardheid, etnische afkomst, fysieke of geestelijke handicaps. Wij zijn van oordeel dat de Gemeenschap iedereen die (legaal) woont in de EG het recht op werkgelegenheid – uitsluitend op basis van bekwaamheid – moet waarborgen.

De uitdaging van de nieuwe technologie

Wij juichen de ontwikkeling en de toepassing van nieuwe technologieën toe. Deze bieden het individu meer keuzemogelijkheden, leiden tot minder zwaar en minder eentonig werk en hogere inkomens.

Belangrijk is dat de werknemers worden betrokken in de wijzigingen die door technologische veranderingen in het bedrijfsleven plaatsvinden. Wij eisen een Europese wetgeving die de werknemers het recht op informatie en raadpleging waarborgt. Een wetgeving die de betrokkenen vrijlaat om sectorsgewijs passende regelingen te treffen. Dit kan geschieden door middel van gedecentraliseerde overeenkomsten.

De snel veranderende nieuwe technologieën op het gebied van informatiebeheer en -distributie, biotechnologie, ontwerp en productie met behulp van robots en computers, creëren oude en nieuwe problemen. De oude problemen hebben betrekking op de herscholing en het herplaatsen van werknemers die door de nieuwe produktiemethoden moeten afvloeien. De nieuwe problemen betreffen passende onderwijs- en opleidingsmogelijkheden voor jongeren. De wereld van nieuwe technologieën waarin ze terecht komen, verandert zo snel dat ze zich

in hun beroepsleven, ongeacht of dat is in de zakenwereld of in de industrie, herhaaldelijk aan heel andere arbeidsmethoden zullen moeten aanpassen. Passende aandacht moet worden besteed aan de ethische aspecten van deze ontwikkelingen.

Europa is nog altijd een koploper – en dat moet blijven – op het gebied van fundamenteel onderzoek. Het is een sector waarin vooruitgang volledig afhangt van de vrije uitwisseling van ideeën en resultaten tussen onderzoekers en die op overheidssteun moet kunnen rekenen. Wij wensen dat deze gunstige positie van Europa, zowel door de Gemeenschap als door de nationale regeringen, wordt uitgebouwd.

Liberalen signaleren een spanning tussen enerzijds de gestadige technologische ontwikkeling – het opslaan van persoonlijke informatie over de enkeling – en anderszijds de bescherming van de privacy. De problemen die daardoor ontstaan moeten binnen een raamwerk van Europese verordeningen worden opgelost. In deze verordeningen moet o.a. worden vastgelegd onder welke voorwaarden iemand toegang tot opgeslagen informatie krijgt, welk verband er met andere opgeslagen informatie mag bestaan en hoe de informatie moet worden bijgewerkt. Op dit gebied is het van het allergrootste belang dat de burger het recht heeft om zijn of haar persoonlijke dossier in te zien en eventueel te corrigeren.

De meeste technische ontwikkelingen worden gevoed door fundamenteel onderzoek. Wij vinden dat ze beter

aan onze eigen industrieën moeten worden aangepast. Al te vaak worden deze ontdekkingen door anderen gebruikt. Zo verdwijnt niet alleen de winst, maar moeten wij zelfs produkten kopen van landen waaraan wij eigenlijk zouden moeten verkopen.

Inspanningen om een betere toepassing van nieuwe ontdekkingen te garanderen, mogen evenwel niet tot een vermindering van de steun voor fundamenteel onderzoek en investeringen leiden. Investeren in onderzoek is waarschijnlijk een van de meest rendabele activiteiten waartoe de regeringen kunnen besluiten. Onze materiële toekomst en welvaart hangen per slot van rekening af van de ontdekkingen van het fundamentele onderzoek. Daarom zouden de lidstaten een groeiend aandeel van hun BNP moeten besteden aan steun voor fundamenteel onderzoek.

Het Europese Parlement is reeds gestart met een programma dat moet leiden tot een grotere bewustwording van wetenschapsmensen, industriëlen en de politieke wereld. Wij dringen aan op verdere acties om, via toepassing van de Europese Akte en de desbetreffende Verdragsbepalingen, een gemeenschappelijk technologiebeleid te ontwikkelen. De communautaire strategie ter ondersteuning van een goed geleid onderzoek – dus met scherp omliggende doelstellingen en speciale kredieten – moet verder worden uitgestippeld. Wij steunen de volledige financiering en uitvoering van het Kaderprogramma 1987-91 voor onderzoek in sectoren en technologische ontwikkeling. Tevens moedigen wij de versterking aan van

alle horizontale EG-maatregelen voor de technologieoverdracht en industriële innovatie. Het Europese Parlement moet opkomen voor zijn bevoegdheden op het gebied van de begrotingscontrole en nieuwe criteria ontwikkelen voor het beoordelen van technologieën.

De lidstaten van de Gemeenschap geven meer uit aan onderzoek en technologie dan Japan. Door een gebrekkige coördinatie en duplicering, zowel op nationaal als op communautair niveau, opereren ze echter niet zo efficiënt op dit gebied. De komende vijf jaar zouden de uitgaven voor onderzoek en technologie van de huidige 2% van de communautaire begroting moeten worden verhoogd tot 5%. Wij wensen dat op de volgende gebieden acties en onderzoek wordt gestimuleerd en gecoördineerd:

- ruimtetechnologie ter verbetering en uitbreiding van de communicatiemogelijkheden;
- de sociale en de economische gevolgen van de nieuwe technologie voor de traditionele industrieën;
- mobiliteit van onderzoekers;
- ontwikkeling van geavanceerd technologische KMO's en onderzoekinstellingen. De samenwerking tussen de universiteiten en het bedrijfsleven in de Gemeenschap op het gebied van onderzoek en opleiding moet worden bevorderd;
- een betere en objectievere analyse van de milieugevolgen van de nieuwe technologieën;
- oprichting van een Europees bureau om Europese normen voor voedings- en geneesmiddelen vast te stellen;

– oprichting van een Europees bureau om onze octrooien, handelsmerken, auteursrechten en intellectuele eigendom te beschermen. Zo'n bureau zorgt ervoor dat andere landen de juiste prijs voor het gebruik ervan betalen. Het op de markt brengen van imitaties van door een handelsmerk beschermde producten moet worden voorkomen;

– hogere budgetten voor wetenschap en onderzoek moeten een „brain drain” voorkomen naar landen buiten de EG.

Wij geloven dat door een dergelijk programma onze wetenschapsmensen en industriële nieuwe technologische producten kunnen realiseren. Producten die zijn afgestemd op Europa als één grote markt en niet op de samenstellende delen ervan. Het succes waarmee onze concurrenten EG-markten met nieuwe technologieën penetreren, is deels te wijten aan het feit dat zij Europa reeds op die manier zien en benaderen.

Naast een communautair onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma is ook de liberalisatie van de particuliere communicatie infrastructuur van groot belang. De voorstellen van de Commissie op dit terrein moeten worden gesteund. Het economische leven in de lidstaten zal, als het gaat om computerwerken en nieuwe diensten, ook gunstig worden beïnvloed door concurrentie en niet-discriminatie, zowel op communautair als op nationaal vlak.

Wij steunen een doeltreffender coördinatie van de Europese onderzoek-, ontwikkelings- en aankoopprogramma's op defensiegebied. Zo'n aanpak zou kredieten en geschoolde arbeidskrachten vrijmaken om deze doelstellingen te helpen verwezenlijken. Zo'n beleid zal pas resultaat opleveren als de politieke wil bestaat om de samenwerking op defensiegebied in de betrokken landen te bevorderen.

VI

Verbetering van ons milieu

Wij streven ernaar de voor de gezondheid, het geluk en de ontplooiing van de mens noodzakelijke natuurlijke omstandigheden te handhaven en te verbeteren. Aangezien geïsoleerde nationale maatregelen deze basis voor het menselijke leven niet doeltreffend kunnen beschermen, hebben wij altijd op Europese maatregelen aangedrongen. Dit is uiteindelijk ook in de Europese Akte erkend: sinds juli 1987 is milieuzorg officieel een van de communautaire beleidsvormen geworden. De bezorgdheid voor een goed beheer van de natuurlijke rijkdommen moet als een rode draad door alle vormen van beleid lopen.

Het milieu is een schaarse hulpbron. Wij moeten het zo behandelen, dus niet als een „gratis” produktiefactor. Bij de berekening van de kosten en de baten van een economische activiteit moet ook altijd rekening worden gehouden met de milieukosten. Van het overheidsbeleid moeten meer stimulansen uitgaan om het milieu en zijn hulpbronnen, zo rationeel mogelijk te gebruiken.

Ons milieubeleid berust op drie beginselen:

– voorkoming van milieuschade. En wel door het bevorderen van een grotere bewustwording via het

vaststellen van hoge maatstaven voor milieubescherming door de overheid, conform de eisen in de Europese Akte;

– aansprakelijkheid: wie verantwoordelijk is voor nadelige gevolgen voor – of schade aan het milieu, dient daarvoor aansprakelijk te zijn. Hij of zij moet worden verplicht deze schade in de toekomst te voorkomen. Het beginsel „de vervuiler betaalt” moet worden toegepast, zonder rekening te houden met nationale grenzen;

– samenwerking: alle burgers, industrieën en staten in de Gemeenschap moeten samenwerken om de milieuproblemen op te lossen.

Milieubeleid en economisch beleid kunnen volgens ons niet in tegenspraak met elkaar zijn. Op lange termijn vallen ze eigenlijk samen.

Voor de economie van geïndustrialiseerde landen kan milieubescherming tot een aanmoediging van de innovatie en de vraag leiden en aldus de economische activiteit aanzwengelen. Nieuwe technologieën bieden de mogelijkheid van een rationeler gebruik van schaarse hulpbronnen. Een adequaat milieubeleid moet bovendien door een succesvolle economie worden geruggesteund. Wij streven een vanuit milieu-oogpunt vol te houden groei na.

Milieubescherming is een taak voor de hele wereld. Daarom is er internationale samenwerking nodig. De EG moet alle andere landen aanmoedigen in de gremia die zich met deze problematiek bezighouden, bij voorbeeld de VN, actief deel te nemen aan de onderhandelingen ter verbetering van het milieu.

Ons Europese milieubeleid vereist:

- een harmonisatie van de nationale wetgevingen voor een zo doeltreffend mogelijke milieubescherming en ter voorkoming van oneerlijke concurrentie. Dit mag de nationale regeringen niet beletten eigen, eventueel strengere wetten en voorschriften uit te vaardigen;
- een gemeenschappelijk infrastructuurbeleid om de milieugevolgen van het personen- en goederenvervoer te verminderen;
- vermindering van alle soorten vervuiling (lucht-, water- en bodemverontreiniging) tot op een niveau waar de menselijke gezondheid geen schade meer wordt toegebracht, en het milieu zichzelf kan regenereren;
- meer samenwerking en gezamenlijke inspanningen ter bescherming van het maritieme milieu, met name in de Noordzee, de Ierse Zee, het Kanaal, de Baltische Zee en de Middellandse Zee, waar ongezuiverde afvallozingen moeten worden verboden;
- initiatieven van de Gemeenschap en de lidstaten om het dringende probleem van gevaarlijke afvalstoffen en het vervoer van afvalstoffen over de nationale grenzen op te lossen. Wij moeten een einde maken aan de exploitatie van de derde-wereldlanden als stortplaats voor Europees giftig afval en kernafval;
- uitbreiding van de Europese lijst van projecten en stoffen waarvoor een milieu-effectrapportage verplicht is. Bedrijven moeten met hun bouwplannen zo'n rapport voorleggen. In dit rapport wordt niet alleen rekening gehouden met de gevolgen voor de onmiddellijke omgeving, maar ook met – op langere termijn –

- grensoverschrijdende gevolgen;
- het uitwerken van gemeenschappelijke maatregelen ter voorkoming van de uitroeiing van bedreigde dier- en plantesoorten en de totstandbrenging van een Europees netwerk van natuurrestaten;
- meer samenwerking op het gebied van klimatologisch onderzoek en internationale maatregelen ter bestrijding van de gevolgen van de inkrimping van de ozonlaag, met een onmiddellijk communautair verbod op de vervaardiging van produkten die CFK's bevatten;
- het opstellen en ten uitvoer leggen van voorlichtings- en vormingsprogramma's om jongeren en volwassenen te leren hoe ze het milieu moeten eerbiedigen;
- aanmoediging van de overdracht van kennis en alternatieven van de industrielanden naar de ontwikkelingslanden en uiteindelijk het verlenen van financiële steun;
- invoering van een communautair informatiesysteem en een alarmsysteem waaraan de gevolgen van chronische vervuiling en milieugevallen automatisch worden gemeld;
- internationale samenwerking ter bestrijding van het milieubedrijf en meer samenwerking met landen buiten de Gemeenschap om het probleem te bespreken van de grensoverschrijdende milieuverontreiniging en op passende wijze op te lossen;
- toprioriteit voor energiebesparing en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen. Zo kan de afhankelijkheid van kernenergie, indien mogelijk, geleidelijk worden weggewerkt. Ondertussen moeten de voor het milieu schadelijke emissies van op fossiele brandstoffen werkende

elektriciteitscentrales drastisch worden beperkt. Wij verzoeken de Commissie dringend een voortrekkersrol te spelen bij pogingen om spoedig

internationale overeenstemming te bereiken over aanvaardbare normen voor emissies van fossiele brandstoffen.

VII

Kleine en middelgrote ondernemingen

Kleine en middelgrote ondernemingen spelen, zowel wegens hun produktiviteit als door hun invloed op de werkgelegenheid, een sleutelrol in het economische leven van de EG-lidstaten. KMO's hebben geen last van de burecratische procedures van overheidsbedrijven en van de bureaucratiseringstendens in grote ondernemingen. De Europese Gemeenschap moet bij alle

maatregelen goed rekening houden met de belangen van de klein- en middelgrote bedrijven.

Voor het leiden van kleine en middelgrote bedrijven zijn een reeks vaardigheden nodig. Er moet een aanbod komen van beroepsopleidingen voor managers die kleine en middelgrote bedrijven leiden. Deze opleidingen moeten gemakkelijk toegankelijk zijn. Het voorbeeld zijn de regelingen die voor werknemers bestaan.

Het gemeenschappelijk handelsbeleid ten aanzien van derde landen moet de belangen van het midden- en kleinbedrijf dienen. En wel door een gemakkelijker toegang tot markten en de exportrisico's goed af te dekken.

VIII

Aanpassing van landbouw en visserij

Onze lange-termijndoelstelling is het verbeteren, overeenkomstig het EEG-Verdrag, van de concurrentiepositie van onze landbouw en haar beter te laten reageren op de markt. De prijzen die de landbouwers voor hun produkten krijgen, moeten op een realistische wijze verbonden zijn met de kosten van een efficiëntere produktie. De consumenten moeten deze realistische prijzen voor hun voedsel betalen.

Wij geven toe dat de marktprijzen alleen niet volstaan om het milieu, de plattelandseconomie en de plattelandsgemeenschap te beschermen. Wij steunen een actief beleid om de landbouwers te belonen als ze andere economische activiteiten ontplooiën en/of zich inspanningen getroosten om het milieu te beschermen.

Via prijssteun en bescherming van de markt heeft het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) de volgende doelstellingen bereikt: een gewaarborgde voedselvoorziening, technisch meer geavanceerde landbouwers, stabiele prijzen en betere opbrengsten. Het succes van dit beleid heeft evenwel tot grote overschotten geleid. Zij vervormen en drukken de prijzen op de wereldmarkt waardoor het merendeel van het

landbouwbudget wordt besteed aan de opslag en het van de hand doen van de overschotproduktie. Het landbouwbudget komt minder en minder aan de landbouwers zelf ten goede.

Het GLB moet grondig worden hervormd. De mensen begrijpen terecht niet waarom er in Afrika en elders hongersnood heerst, terwijl zij boter en graan tegen minder dan de produktiekosten aan de Sovjetunie verkopen. Zij begrijpen ook niet waarom veranderingen die zogenaamd tot een grotere doeltreffendheid leiden, resulteren in hogere belastingen en een minder aangenaam milieu. Landbouwers die hebben gemoderniseerd om hun produktie te verhogen, worden geconfronteerd met stijgende schulden, dalende quota's en lagere prijzen.

In de huidige situatie, die is gekenmerkt door een stagnatie van de vraag, met een blijvend potentieel voor produktieverhoging en bescherming van de prijzen in de hele ontwikkelde wereld, bestaat er een dringende behoefte aan nieuw beleid. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het feit dat de landbouw een lange aanpassingsperiode nodig heeft.

Europa is niet alleen 's werelds grootste importeur van voedsel, maar ook de tweede grootste exporteur. Het realiseren van een evenwichtige en multilaterale vermindering van de landbouwsubsidies noopt ons de landbouwprodukten in de GATT-structuur onder te brengen. Wij streven juiste prijzen na in de voedingsmiddelenhandel. We willen

een einde maken aan de situatie waarin de wereldprijzen van veel produkten worden bepaald door dumping van slechts een zeer gering percentage van de totale produktie.

Produktiequota's, landbouwstabilisatoren en braaklegging zijn belangrijke tekenen van Europa's vastberaden wil om het overschottenprobleem aan te pakken. Doch het zijn slechts tijdelijke hulpmiddelen. Het landbouwbeleid moet meer doen dan alleen de schade te beperken. De landbouwkredieten moeten als volgt worden aangewend:

- duidelijker afgestemd op het bereiken van gezamenlijke milieudoeleinden. Tegelijk moet het inkomen van de landbouwers worden beschermd. En wel zo dat ze de hele plattelandseconomie werkelijk ten goede komen;
- doeltreffender, zodat ze veel meer aan verdienstelijke landbouwers ten goede komen;
- selectiever, zodat er meer aan de kleinere boeren wordt betaald.

Het herstructureringsbeleid voor de landbouw moet rekening houden met de sociale behoeften van de plattelandsgemeenschappen. In landen die dus sterk afhankelijk zijn van de landbouw kan de economische leefbaarheid van de bedrijven worden gerealiseerd. Daartoe moet het beleid van de afdeling Oriëntatie van het GLB worden gecoördineerd met het Europese Sociale Fonds (ESF) en het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Ze zou moeten aansporen tot de invoering van programma's voor vervroegde pensionering van landbouwers. Tevens moeten ze ervoor zorgen dat het

plattelandsmilieu goed wordt onderhouden en wordt behoeft voor ontvolking.

Daar de door de EG erkende kansarme gebieden, zoals Ierland, sterk afhankelijk zijn van de agri-economie, moeten in deze regio's de landbouw en de aan de landbouw gerelateerde industrieën een speciale status en behandeling krijgen.

Belangrijk is te voorkomen dat de plattelandsgemeenschap ontmoedigd raakt. Dit geldt met name voor de bergachtige en minder begunstigde gebieden, maar ook overal waar de GLB-hervormingen een gevaar vormen voor de vitaliteit van een gebied. Om de herstructurering te vergemakkelijken willen wij:

- nieuwe opleidingsprogramma's, alsook onderzoek- en ontwikkelingsprogramma's aanmoedigen. Dit met het oog op de invoering van nieuwe, minder veeleisende produktiemethoden. Dit kan door de ontwikkeling van de biotechnologie en het gebruik van landbouwprodukten voor andere doeleinden dan het produceren van voedsel;
- milieubewuste programma's ontwikkelen voor het handhaven van de landbouw die resulteren in een multifunctioneel gebruik van de grond. Voorbeelden zijn toerisme en andere niet-agrarische activiteiten die het platteland kunnen verrijken en ontwikkelen;
- de bosbouw aanmoedigen waar dat kan;
- de solidariteit tussen rijke en armere gebieden van de Gemeenschap bevorderen. Dit kan door een verdubbeling omstreeks 1993 van de

structuuruitgaven van de
landbouwfondsen;
– ervoor zorgen dat sociale
maatregelen de gevolgen opvangen
van de herstructurering voor het
inkomen van de landbouwers.
Kinderen van landbouwersgezinnen
moeten een kans krijgen om binnen
de landbouw actief te blijven.

Een beleid blijft noodzakelijk voor

een ook op lange termijn vol te
houden exploitatie van de
visvoorraden in de communautaire
wateren. De communautaire visserij-
overeenkomsten moeten worden
uitgebreid tot alle gemeenschappelijke
wateren in de Gemeenschap. Ze
moeten de natuurlijke beperkingen
van de visstand respecteren en dus
voor een levensvatbare visserij-
industrie zorgen.

Een actieve rol in de wereldpolitiek voor Europa

De Gemeenschap moet in de internationale politiek coherent en consequent optreden. Dat wordt gewoon van haar verwacht door de rest van de wereld die, door de groeiende interne solidariteit en samenhang tussen de lidstaten, haar als één geheel ziet. Ons beleid moet een weerspiegeling zijn van het beeld dat de rest van de wereld van ons heeft.

De Europese Akte brengt opnieuw vaart in de dynamische ontwikkeling van de Europese Politieke Samenwerking. Zij stelt de Gemeenschap in staat in de hele wereld doeltreffender te ijveren voor vrede en democratie. Wij willen dat deze kans daadwerkelijk en volledig wordt benut.

De welkome belangstelling die zoveel landen voor toetreding tot de Gemeenschap tonen, moet in overweging worden genomen. Nu moeten wij echter eerst de doelstellingen van de Europese Akte proberen te verwezenlijken.

De Gemeenschap moet voorbereid zijn op de ontwikkelingen die zich in het Oostblok en de Sovjetunie beginnen af te tekenen. Ze moet deze ontwikkelingen aanmoedigen, maar mag dat niet uitdagend of uit de

hoogte doen. Wij erkennen dat de grenzen van Europa verder reiken dan die van de Gemeenschap. Wij wensen dan ook regelmatig overleg met de EVA-autoriteiten en betrekkingen met Oosteuropese landen.

De Gemeenschap moet de wereldwijde handel aanmoedigen. Wij zullen ons met name actief inspannen om:

- een zo vrij mogelijk wereldhandelsstelsel tot stand brengen dat op internationale overeenstemming berust en in het kader van de – tot de landbouwproducten en diensten uitgebreide – GATT past;
- ons te verdedigen tegen het misbruik van monopolies, oneerlijke concurrentie, dumping en rechtstreeks of indirect door de overheid gesubsidieerde productie;
- te bereiken dat de wederkerigheid met betrekking tot handelsvoordelen in goederen of diensten multilateraal, niet-discriminatoir en doorzichtig is. Dit moet gebaseerd zijn op het beginsel van de nationale behandeling en via de GATT worden gewaarborgd. Daarom kan er slechts in buitengewone omstandigheden tot bilaterale of wederkerigheid in sectoren worden overgegaan.

Het ontwikkelingsbeleid van de Europese Gemeenschap en de lidstaten moet berusten op eenvormige beginselen. De Europese Gemeenschap moet dan ook de verantwoordelijkheid krijgen voor het beleid dat op Europees niveau doeltreffender en economischer ten uitvoer kan worden gelegd dan op nationaal niveau.

Wij dringen aan op verplichte sancties tegen Zuid-Afrika.

Europa moet, via meer steun en een welwillend handelsbeleid, een centrale rol spelen in de hulp aan ontwikkelingslanden. De Gemeenschap kan een middelpunt zijn waar de specifieke behoeften van de ontwikkelingslanden worden samengebracht met de vaardigheden en de materiële middelen van de verschillende EG-lidstaten. De hulp kan dan op de armste en voorrangsgebieden worden gericht. Hierdoor krijgen deze gebieden een aantal ontwikkelingsmogelijkheden die zowel voor de ontvangende landen als voor de donorlanden aantrekkelijk moeten worden gemaakt.

Wij zijn van mening dat de Europese ontwikkelingssamenwerking de ontwikkelingslanden – als het gaat om de eigen ontwikkeling – vrij moet laten om eigen beleidsbeslissingen te nemen. Worden de fundamentele mensenrechten geschonden, dan vinden wij evenwel dat Europa het recht heeft de vrijheid en de democratie te bevorderen op de meest passende wijze en overeenkomstig de VN-Verklaring van de Rechten van de Mens.

De Europese ontwikkelingssamenwerking moet zoveel mogelijk worden afgestemd op de economische onafhankelijkheid van ontwikkelingslanden. Wij dringen er vooral op aan dat:

- de bilaterale kredieten en programma's in overeenstemming moeten zijn met het bestaande ontwikkelingsbeleid van de Gemeenschap;
- particuliere ontwikkelingsinitiatieven van soortgelijke bedoelingen door de

regeringen en de communautaire ontwikkelingsfondsen moeten worden gesteund. Er moet worden gestreefd naar samenwerking met de initiatiefnemers;

- er in alle programma's rekening moet worden gehouden met de noodzaak van een evenwichtig en vooruitziend gebruik van de natuurlijke hulpbronnen. Dus is er een milieu-effectrapportage voor alle economische ontwikkelingsprogramma's vereist;
- het communautaire ontwikkelingsbeleid steun moet geven aan de ontwikkelingslanden die een programma ter beperking van de bevolkingsgroei hebben uitgewerkt. Dit geldt ook voor die landen die steun vragen om zo'n programma op te stellen, omdat de natuurlijke hulpbronnen ontoereikend zijn om in het onderhoud van de bevolking te voorzien. Bij de voortdurende informatie en medewerking die via internationale organisaties wordt verstrekt, moet bijzondere aandacht worden besteed aan het overbevolkingsprobleem en het nog altijd niet bezworen gevaar van een explosieve groei. Zo kan de kennis van de ontwikkelingslanden worden vergroot en zien ze de noodzaak maatregelen te nemen;
- er een Europese vrijwilligersdienst moet worden opgericht.

Regionale samenwerking tussen ontwikkelingslanden moet worden aangemoedigd en gesteund door de Gemeenschap.

Het schuldenprobleem van de ontwikkelingslanden eist dringend onze aandacht op. De armste landen moeten zoveel mogelijk van hun

aflossingsplicht worden ontheven.
Voor de landen die het beter doen,
moet een regeling worden getroffen
waardoor de economische
ontwikkeling niet in gevaar komt en

de terugbetaling wordt
vergemakkelijkt. Deze maatregelen
moeten vergezeld gaan van een
passend economisch beleid.

IJveren voor vrede en veiligheid

De Gemeenschap moet een gemeenschappelijk extern beleid uitwerken. Alleen als ze in wereldvraagstukken met één stem spreekt, kan ze de politieke verantwoordelijkheid op zich nemen. Een verantwoordelijkheid die haar als de grootste handelspartner van de wereld toekomt. Alleen als de Twaalf in koor spreken, kan de verdeling van ons continent worden overwonnen, zonder dat de Europese veiligheid en de mensenrechten in gevaar komen.

De defensie en de veiligheid van onze landen zijn – evenals vrede en stabiliteit – de voornaamste doelstellingen van een waarlijk geïntegreerde Gemeenschap. Europa moet een grotere verantwoordelijkheid nemen voor zijn eigen defensie en veiligheid. Dit in het kader van de NAVO, de hoeksteen van onze veiligheid.

De Noordatlantische Verdragsorganisatie is zowel een politiek als een militair bondgenootschap. Sinds het rapport-Harmel van 1967 heeft de NAVO een politieke strategie om de spanning in Europa te verminderen. Dit is een onmisbare aanvulling van een op collectieve veiligheid berustende defensieve slagkracht. Zolang het nodig is, moeten wij ons beleid voor

collectieve veiligheid voortzetten. Onze lange-termijndoelstelling is veiligheid voor iedereen. Wij willen vertrouwen wekken door het gevoel van dreiging aan weerszijden weg te nemen.

De wens om de nucleaire bewapeningswedloop af te remmen, door aard en omvang van het nucleaire potentieel van de supermachten te verminderen, is in West Europa al twintig jaar onze belangrijkste beleidsdoelstelling. Wij beschouwen het INF-verdrag als een eerste belangrijke stap in deze richting. De verwijdering van de tactische wapens zal, samen met de mogelijkheid van een forse inkrimping van de strategische kernwapensystemen, niettemin belangrijke gevolgen hebben voor het huidige defensiebeleid.

Veranderende omstandigheden in Oost en West vergen dat wij ons dringend opnieuw bezinnen over ons veiligheidsbeleid. Wij, Europeanen, moeten deze nieuwe situatie uit twee invalshoeken benaderen. Enerzijds is er de versterking van het vermogen van Europa om, met inachtneming van de financiële beperkingen, de veiligheid te waarborgen. Anderzijds is er de ontwikkeling van een gemeenschappelijk defensiebeleid. Dit is in de geest van de Slotakte van Helsinki vooral toegespitst op een dialoog, bewapeningscontrole, ontwapening en vermindering van de ongelijkheden en de asymetrie op defensiegebied. Tijdens de onderhandelingen over bewapeningscontrole geven wij voorrang aan de vernietiging van biologische- en chemische wapens en

de vermindering van kernwapens voor de korte afstand tot het laagst mogelijke niveau. Dit gaat samen met een inkrimping van de conventionele wapens. Wij hechten bijzonder groot belang aan de gunstige wending in de betrekkingen tussen beide Duitslanden, landen die zijn gesitueerd op de grens van de politieke systemen en de militaire bondgenootschappen. Het is in Europa een stap in de richting van vrede.

Een Europees defensie- en veiligheidsbeleid dient aan vijf belangrijke eisen te beantwoorden. Het moet:

- de Europeanen waarborgen dat ze goed worden verdedigd;
- prioriteit geven aan een aanzienlijke vermindering van de ongelijkheden en de onevenwichtigheden tussen Oost en West. Hierdoor moet een aanval met een invasiepotentieel uiteindelijk onmogelijk worden;
- efficiënt zijn als het gaat om de ontwikkeling, aanschaf en plaatsing van wapens;
- bewijzen dat Europa, door grotere gemeenschappelijke inspanningen voor het NAVO-defensiebeleid, een gelijkwaardige partner is en dit ook kan handhaven.

Belangrijk is dat er zowel voor de Europese defensie als voor de onderhandelingen over het wapeningsniveau, rekening wordt gehouden met de nationale kernmacht van Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

Voor de samenhang van het Europese defensiebeleid erkennen wij dat de

grote drie Europese sectoren – Noord-, Midden en Zuid-Europa – ondeelbaar en van elkaar afhankelijk zijn.

Sinds de inwerkingtreding van de Europese Akte heeft de Europese Gemeenschap de bevoegdheid zich bezig te houden met de niet-militaire, met andere woorden de politieke- en economische aspecten van de veiligheid. De Europese Akte steunt de Westeuropese Unie als forum voor een hechtere samenwerking op het gebied van de veiligheid tussen de landen die dat wensen. De WEU is momenteel de instelling die, mits ze nieuw leven wordt ingeblazen en wordt geherstructureerd, aan een aantal beleidsdoelstellingen beantwoordt van deze landen. De WEU kan fungeren als een platform voor de Europese veiligheid als ze – uitgebreid met andere EG-lidstaten – een constructief bewijs levert van de Europese samenhang in de Noordatlantische Verdragsorganisatie.

Wij erkennen dat de Republiek Ierland en enkele potentiële lidstaten niet tot de NAVO behoren en op militair gebied neutraal zijn.

De Europeanen voelen zich bedreigd door terrorisme en georganiseerde misdaad. Op de Europese Gemeenschap rust de verantwoordelijkheid de bescherming van haar burgers gezamenlijk aan te pakken. Ze moet er met name voor zorgen dat personen die voor een zwaar misdrijf in een lidstaat worden gezocht, automatisch naar dat land worden teruggestuurd.

Een van de belangrijke onopgeloste

gewapende conflicten in de
Gemeenschap is de Noordierse
kwestie. Dit conflict wordt nog
verscherpt door sociale en
economische misère en het
onvermogen van de Noordierse
politici om een politiek compromis te
vinden. Wij proberen in Noord-
Ierland bij te dragen tot een
verzoening van de twee
gemeenschappen. Wij erkennen de
inspanningen die de regeringen van
het Verenigd Koninkrijk en Ierland,
in het kader van de Anglo-Ierse

Overeenkomst leveren om een kader
voor politieke vooruitgang te
scheppen. Niettemin verzoeken wij
beide regeringen dringend hun uiterste
best te doen om Noord-Ierland een
eigen bestuur te geven. Een bestuur
dat de rechten en de aspiraties van
beide zijden van deze verdeelde
gemeenschap met elkaar kan
verzoenen. Wij vinden het onze plicht
bij te dragen tot de oplossing van
conflicten tussen groepen burgers van
de Gemeenschap.

Bevordering van onderwijs en cultuur

Volgens ons berust de rijkdom van de Europese cultuur, die een van onze grootste troeven is, zowel op ons gemeenschappelijke erfgoed als op onze culturele verscheidenheid. Wij geven een hoge prioriteit aan de bescherming van alle aspecten van dit culturele erfgoed, bij voorbeeld dat wat direct in het oog springt: ons architectonische erfdeel.

Verscheidenheid is een wezenlijk bestanddeel van de Europese cultuur. Dit geldt zowel op nationaal niveau (tussen de regio's) als op Europees niveau (tussen de landen). Eerbied voor deze verscheidenheid, vooral op taalgebied, is een integraal onderdeel van de liberale vrijheidsgedachte.

Als tweede prioriteit willen wij de Europeanen bewustmaken, dat wij tot een Europese culturele entiteit behoren die de morele, sociale en intellectuele waarden weerspiegelt. Hierdoor wordt onze gemeenschappelijke Europese identiteit versterkt. De bescherming en de ontwikkeling van onze culturele identiteit moet een integrerend deel uitmaken van het communautaire beleid.

Iedereen moet vrij zijn culturele activiteiten te organiseren en ervan te genieten.

Sponsoring door particulieren van

culturele activiteiten, via belastingvermindering en van overheidssponsoring via subsidies, is een positieve ontwikkeling.

De Raad van Europa spant zich al jarenlang in om samenwerking te bevorderen op het gebied van culturele, artistieke, educatieve en algemene jongerenactiviteiten. De Gemeenschap en de Raad van Europa moeten elkaar aanvullen. Ze mogen elkaar niet beconcurreren op het gebied van activiteiten en initiatieven. Deze samenwerking is in Europa noodzakelijk om de vruchtbare wisselwerking van creatief denken op gang te brengen. Een noodzakelijke voorwaarde voor vooruitgang. Wij willen alle soorten grensoverschrijdende culturele activiteiten liberaliseren en diversifiëren, vrije uitwisseling, dialoog en samenwerking mogelijk maken en aanmoedigen. De politieke en bureaucratische hinderpalen voor uitwisseling moeten worden weggewerkt.

Door o.a. de veroudering van de bevolking, de gevolgen van de eenheidsmarkt, de indrukwekkende technologische ontwikkelingen die de maatschappij snel veranderen, is het nodig dat iedere burger zijn of haar hele leven lang de kans krijgt op permanente scholing en vorming.

Wij vragen steun van de Europese Gemeenschap voor de inspanningen van de nationale, regionale en plaatselijke culturele instellingen een Europese dimensie te ontwikkelen. Zij moet daartoe een kader creëren, waarin dit soort inspanningen wordt aangemoedigd. Wij zijn niet te vinden

voor een centrale Europese culturele autoriteit die op nationaal, regionaal en plaatselijk vlak actief zou zijn. De plaatselijke autoriteiten wordt zo hun verantwoordelijkheid uit handen genomen.

Wat audiovisuele activiteiten betreft, wij wensen een Europees antwoord op de technologische, financiële en culturele uitdagingen. Wij dringen aan op:

- overeenstemming tussen alle belangstellende Europese landen over via satellieten uit te zenden meertalige televisieprogramma's;
- afschaffing van het staatsmonopolie voor omroepactiviteiten. Een beleid dat gepaard gaat met een wetgeving ter bestrijding van monopolies en kartels. Het unieke karakter van deze markt maakt een aangepaste wetgeving noodzakelijk. Dit waarborgt voor iedereen, onder dezelfde voorwaarden, toegang tot de markt.
- vrije toegang voor de consument tot, via kabel of satelliet, alle uitgezonden Europese programma's. Dank zij de nieuwe technologieën is dit geen enkel probleem meer;
- het dringend ontwikkelen van een gemeenschappelijk omroepbeleid dat de ontvangapparatuur standaardiseert, de reclame reguleert, hoge eisen stelt en zorgt voor een evenwichtig scala van kwalitatief hoogstaande programma's. Programma's die de verscheidenheid weerspiegelen van de Europese culturele traditie.

Onderwijs is voor iedereen de sleutel tot de toekomst. Europeanen moeten bovendien bijzondere aandacht besteden aan de communicatie met elkaar. Daarom streven wij in alle

lidstaten naar:

- het vanaf de lagere school verplicht stellen van het onderricht in een tweede communautaire taal;
- het verplicht stellen van het onderwijs in de geschiedenis van Europa en de Europese instellingen;
- de oprichting van twee- of meertalige geïntegreerde scholen, zoals de Europese scholen;
- de opnemings in het school-leerplan van de structuur en de taken van de Europese Gemeenschap en haar instellingen;
- de wederzijdse erkenning van diploma's en titels van scholen, universiteiten en andere onderwijs- en beroepskwalificaties. Zij vereenvoudigen het vrije verkeer in de Europese Gemeenschap;
- bewustmaking van de leerlingen in de Europese scholen op het gebied van milieubescherming en ons gemeenschappelijke culturele- en artistieke erfgoed;
- gelet op het grote aantal aanvragen omstreeks 1993 een verdriedubbeling van de kredieten voor het ERASMUS-programma. Dit programma bevordert tussen de lidstaten de samenwerking tussen universiteiten en de uitwisseling van studenten.

Uitwisseling van jongeren en leraren tussen de lidstaten is een van de belangrijkste initiatieven die – met het oog op de toekomst van de Gemeenschap – moeten worden genomen. Het is dé methode om jongeren kennis te laten maken met de culturele verscheidenheid en het gemeenschappelijk erfgoed van de Europese Gemeenschap. Jongeren zijn de grootste troef van het verenigde Europa van morgen.

Daarom herhalen wij dat:

- bestaande jongerenprogramma's moeten worden voortgezet en de ervoor bestemde kredieten moeten worden verhoogd;
- de Gemeenschap moet meer

verbeeldingskracht etaleren bij het uitwerken van programma's, die werkelijk beantwoorden aan de behoeften van jongeren op het gebied van informatie en opleiding.

Belangrijke adressen

Fractie van Liberaal-Democraten in
het Europees Parlement:
afdeling voorlichting, Belliardstraat
97-113,
B 1040 Brussel, tel. 09-32-2-2346085.

Voorlichtingsdienst van het Europees
Parlement:
Lange Voorhout 27a, 2514 EB
's-Gravenhage. tel. 070-624941

Tweede-Kamerfractie van de VVD:
bezoekadres: Binnenhof 1a,
's-Gravenhage,
secretariaat: Postbus 20018, 2500 EA
's-Gravenhage, tel. 070-182211.

Eerste-Kamerfractie van de VVD:
bezoekadres: Binnenhof 21-23,
's-Gravenhage, secretariaat: Postbus
20017, 2500 EA 's-Gravenhage, tel.
070-624571.

In het Thorbeckehuis te
's-Gravenhage zijn gevestigd:

algemeen secretariaat van de VVD;
Haya van Somerenstichting;
partij-orgaan Vrijheid en Democratie;
Organisatie Vrouwen in de VVD;
Vereniging van Staten- en Raadsleden
van de VVD.
Bezoekadres: Koninginnegracht 57,
's-Gravenhage.
Postadres: Postbus 30836, 2500 GV
's-Gravenhage.
Telefoon: 070-613061, telefax
070-608276.

Groep Nederland van de Liberale
Internationale:
secretariaat: Pres. Kennedylaan 167,
2343 GZ Oegstgeest, tel. 071-171301.

JOVD:
secretariaat: Pr. Hendrikkade 104,
1011 AJ Amsterdam, tel. 020-242000.

Liberale Internationale:
1 Whitehall Place G. L082, London
SW 1A 2 HE,
tel. 09-44-1-8395905/3311.

ELD:
Belliardstraat 97-113,
B 1040 Brussel, tel. 09-32-2-2342111.

Voorlichtingsdienst Europese
Gemeenschap:
Lange Voorhout 29, 2514 ED
's-Gravenhage, tel. 070-469326.

